

Kiedy w latach 2008-2009 nadszedł światowy kryzys finansowy i główne narzędzie stabilizacji makroekonomicznej stosowane przez banki centralne w gospodarkach rozwiniętych w czasach poprzedzających kryzys - nominalna stopa procentowa - spadła do poziomu bliskiego jej dolnego ograniczenia, decydenci poszukiwali alternatywnych narzędzi, aby doprowadzić do ożywienia gospodarczego. W tej sytuacji, polityka fiskalna wydawała się być jednym z rozwiązań, jednak badacze, którzy próbowali oszacować spodziewany wpływ fiskalnych pakietów stymulacyjnych oraz zaprojektować je tak, by zmaksymalizować ich skuteczność, stanęli przed trudnym zadaniem nie tylko dlatego, że nie istniał naukowy konsensus dotyczący oszacowań rezultatów stosowania tych narzędzi, ale również z powodu zaniedbania polityki fiskalnej jako tematu badawczego począwszy od lat 60. XX wieku. To, w połączeniu z ogromną skalą pakietów stymulacyjnych, stanowiącą znaczną część PKB (zarówno w czasie światowego kryzysu finansowego w latach 2008-2009 oraz w trakcie załamania gospodarczego związanego z pandemią COVID-19), doprowadziło do zwiększonego zainteresowania polityką fiskalną jako tematyką badawczą.

Liczne prace badające determinanty skuteczności ekspansywnej polityki fiskalnej wykazały, że jej oddziaływanie jest silniejsze w okresie recesji niż w okresie boomu gospodarczego oraz w czasie, w którym gospodarka znajduje się w pułapce płynności. Ponadto, w rezultacie tych badań rozwinięto nowe narzędzie służące do analizy skutków polityki gospodarczej: nowokeynesowski model z heterogenicznymi agentami (tzw. HANK). Pozwala ono odzwierciedlić kluczowe cechy strony popytowej gospodarki (np. poziom krańcowej skłonności do konsumpcji, nierówności pomiędzy gospodarstwami domowymi pod względem konsumpcji, dochodów oraz majątku) co sprawia, że jest ono właściwe do kwantyfikacji mechanizmów mnożnikowych związanych z pakietami stymulacyjnymi oraz ich efektów redystrybucyjnych.

Wprawdzie istnieje obszerna literatura, stosująca model HANK do oszacowania efektów różnych narzędzi polityki fiskalnej (wydatków rządowych, transferów, opodatkowania oraz zasiłków dla bezrobotnych), jednak stosunkowo niewiele uwagi poświęcono zastosowaniu tego modelu do kwantyfikacji zależności pomiędzy źródłami finansowania pakietów stymulacyjnych (takimi jak: rodzaj podatku, jego progresja oraz rozłożenie w czasie spłaty długu publicznego zaciągniętego, by pokryć dodatkowe wydatki rządowe) a ich skutecznością. Ten niemal dosłowny brak badań dotyczący tej tematyki jest zaskakujący wobec powszechnie panującej wśród ekonomistów zgody co do faktu, że opodatkowanie wpływa na działalność gospodarczą i w związku z tym należałoby spodziewać się znaczącego oddziaływania źródeł finansowania pakietów stymulacyjnych na ich skuteczność. W proponowanym projekcie badawczym naszym celem jest zastosowanie modelu HANK do zbadania, w jaki sposób rozmiar mnożnika wydatków rządowych zależy od rodzaju, progresji oraz rozłożenia w czasie podatków nałożonych, by pokryć ekspansywną politykę fiskalną. Ponadto, naszym celem jest przeanalizowanie, jak źródła finansowania wydatków rządowych wpływają na rolę antycyklicznej polityki fiskalnej w stabilizowaniu wahań koniunktury gospodarczej.

Wyniki naszego projektu badawczego rzucą nowe światło na determinanty skutecznej polityki fiskalnej oraz na wpływ fiskalnych pakietów stymulacyjnych na nierówności majątkowe, konsumpcyjne oraz dochodowe. Będą one znaczącym wkładem do literatury dotyczącej makroekonomicznych skutków polityki fiskalnej oraz do szybko rozwijającej się poddziedziny stosującej modele z heterogenicznymi agentami do analizy zagregowanych i redystrybucyjnych efektów polityki rządu.